

ՀՀ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄՆԵՐԸ 2022 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՀՈՒՆԻՍ ԱՄԻՍՆԵՐԻՆ

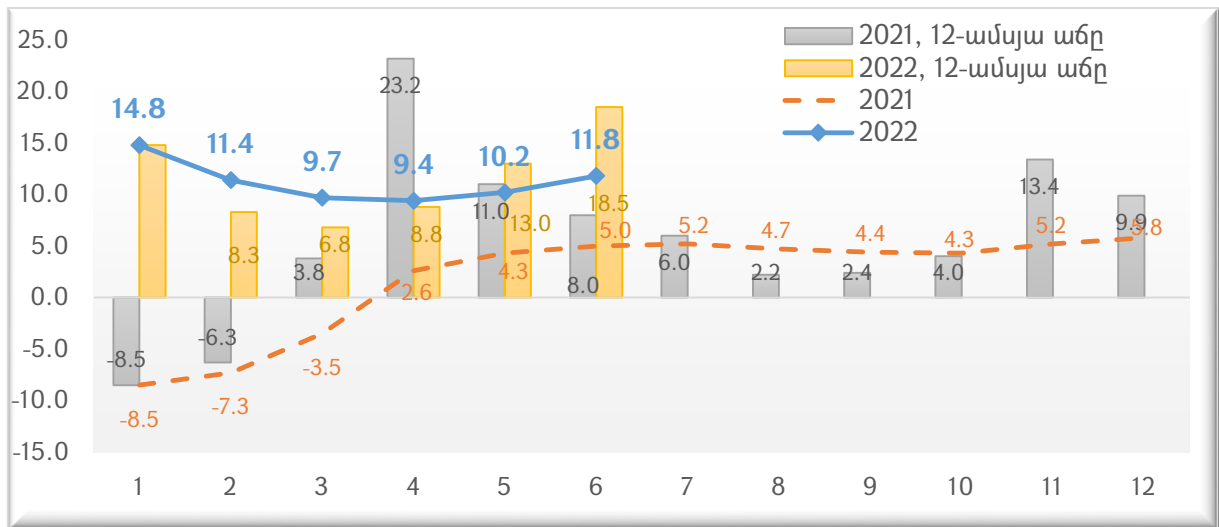
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆ	1
1.1. Արդյունաբերություն	2
1.2. Շինարարություն	3
1.3. Ծառայություններ	4
1.4. Առևտուր	5
2. ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՈՒՐ	5
3. ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁ	7
4. ՓՈԽԱՐԺԵՔ	8
5. ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՏՎԱԾ	10
5.1. Բյուջեի եկամուտները	10
5.2. Բյուջեի ծախսերը	12
5.3. Պետական բյուջեի հաշվեկշիռը	13
5.4. Պետական պարտք	13
6. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ	14
6.1. Գնաճ	14
6.2. Ավանդներ	15
6.3. Վարկեր	16
6.4. Դրամական փոխանցումներ	18
7. ԱՄՓՈՓՈՒՄ	19

1. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆ

Արդի աշխարհաքաղաքական իրադարձությունները դրական ազդեցություն են ունենում ՀՀ տնտեսության վրա՝ հանգեցնելով տնտեսական ակտիվության աճի արագացմանը: Վերջինս ակնհայտորեն արտացոլվել է հունիս ամսվա ցուցանիշներում: Այսպես, տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը (ՏԱՑ-ը) հունիսին կազմել է 18.5%՝ մայիսի համեմատ արագանալով շուրջ 5.5 տոկոսային կետով: Հունվար-հունիս ամիսների ՏԱՑ-ը կազմել է 11.8%՝ նախորդ ամսվա համեմատ արագանալով 1.6 տոկոսային կետով:

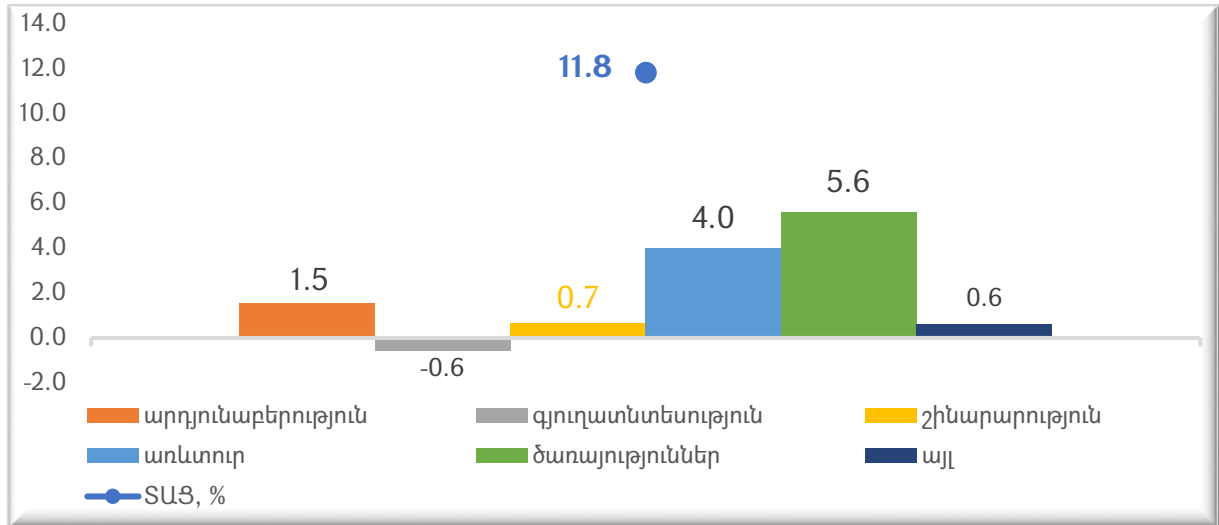
Գծապատկեր 1. Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը, կուտակային, %

2022թ. հունվար-հունիս ամիսների ՏԱՑ-ի աճը հիմնականում պայմանավորված է եղել ծառայությունների և առևտրի աճերով, որոնց նպաստումներն ընդհանուր ՏԱՑ-ին կազմել են համապատասխանաբար 5.6 և 4.0 տոկոսային կետ: Էականորեն աճել է նաև արդյունաբերության նպաստումը՝ նախորդ ամսվա 0.7 տոկոսային կետից դառնալով 1.5 տոկոսային կետ:

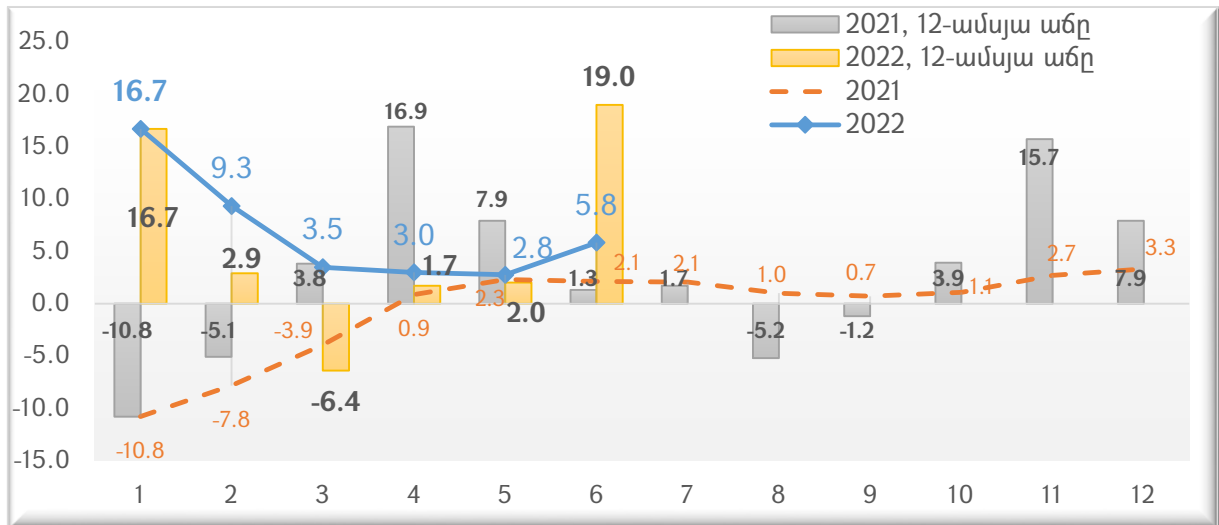
Գյուղատնտեսության ոլորտը շարունակում է անկում ապրել: Ընթացիկ տարվա հունվար-հունիս ամիսներին գյուղատնտեսության անկումը կազմել է 5.5%, ինչը 0.6 տոկոսային կետով հակազդել է ընդհանուր ՏԱՑ-ի աճին:

Գծապատկեր 2. Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը և ճյուղերի նպաստումները 2022թ. հունվար-հունիսին, տոկոսային կետ

1.1. Արդյունաբերություն

Գծապատկեր 3. Արդյունաբերության համախառն թողարկման իրական կուտակային աճը¹, %

Նախորդ ամիսներին ցածր աճերից հետո արդյունաբերության ոլորտում գրանցվել է աճի թռիչքաձև արագացում: Արդյունաբերության ոլորտի իրական թողարկման աճը 2022թ. առաջին հինգ ամիսների ընթացքում միջին հաշվով կազմում էր 3.4%, իսկ հունիսին հասել է 19%-ի: Դրա հետևանքով հունվար-հունիս

¹ Արդյունաբերության նախորդ ամիսների ցուցանիշը վերանայվել է ՀՀ ՎԿ-ի կողմից, ինչի արդյունքում հունվար ամսվա ցուցանիշը բարելավվել, իսկ մարտի ցուցանիշը վատթարացել է 0.1 տոկոսային կետով, ինչպես նաև նույն չափով բարելավվել են հունվար-մարտ, հունվար-ապրիլ և հունվար-մայիս ամիսների ցուցանիշները:

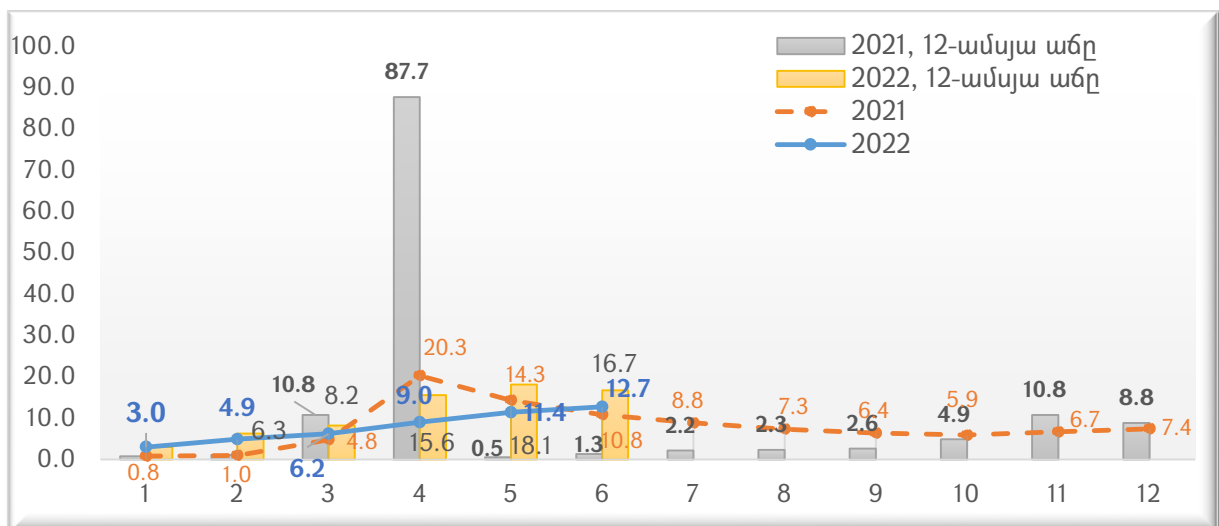
ամիսների աճի տեմպը հասել է 5.8%-ի՝ հունվար-մայիսի համեմատ արագանալով շուրջ 3 տոկոսային կետով:

2022թ. հունվար-մայիս ամիսների տվյալներով² արդյունաբերության աճը պայմանավորված է եղել մշակող արդյունաբերության շուրջ 10.6% աճով, որի նպաստումն ընդհանուր արդյունաբերության աճին կազմել է 6.0 տոկոսային կետ: Հանքարդյունաբերության ոլորտում արձանագրվել է 12.1% անկում, ինչն ընդհանուր արդյունաբերության աճին հակազդել է 3.4 տոկոսային կետով:

Արդյունաբերության աճին նպաստել է նաև «ջրամատակարարում, կոյուղի, թափոնների կառավարում և վերամշակում» ենթաճյուղի աճը՝ շուրջ 0.1 տոկոսային կետով, իսկ «էլեկտրաէներգիայի, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում» ենթաճյուղի նպաստումը եղել է գրոյական:

1.2. Շինարարություն

Գծապատկեր 4. Շինարարության իրական կուտակային աճը, %

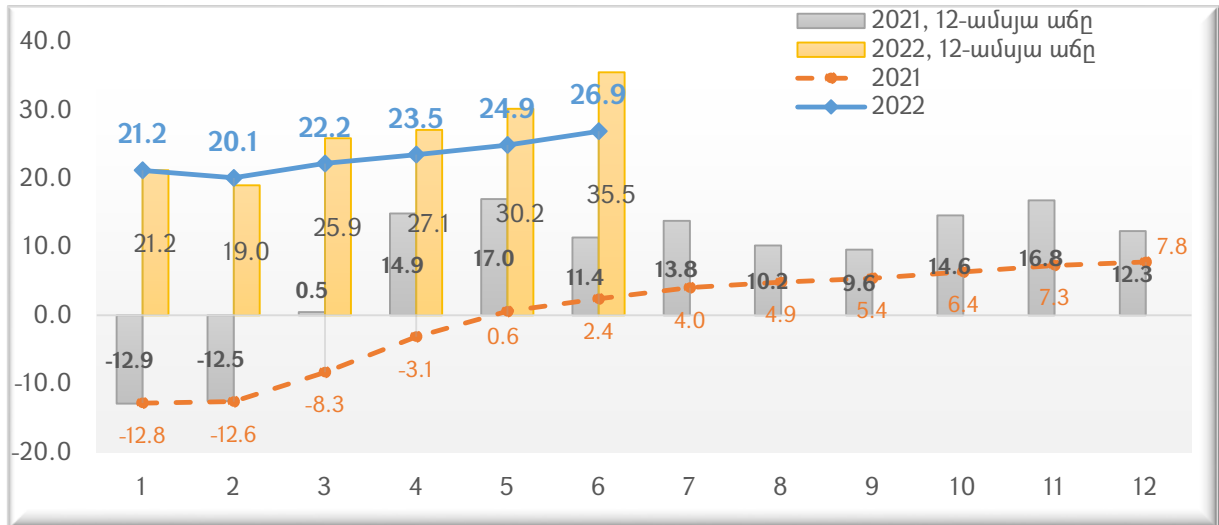

Շինարարության ծավալների աճի տեմպը փոքր-ինչ դանդաղել է: Շինարարության աճն ընթացիկ տարվա հունիսին կազմել է 16.7%՝ մայիսի համեմատ դանդաղելով 1.4 տոկոսային կետով: Սակայն, կուտակային՝ հունվար-հունիս ամիսների աճի տեմպը շարունակել է արագանալ՝ կազմելով 12.7%:

² 2022թ. հունվար-հունիս ամիսների տվյալները դեռևս չեն հրապարակվել:

1.3. Ծառայություններ

Գծապատկեր 5. Ծառայությունների իրական կուտակային աճը, %

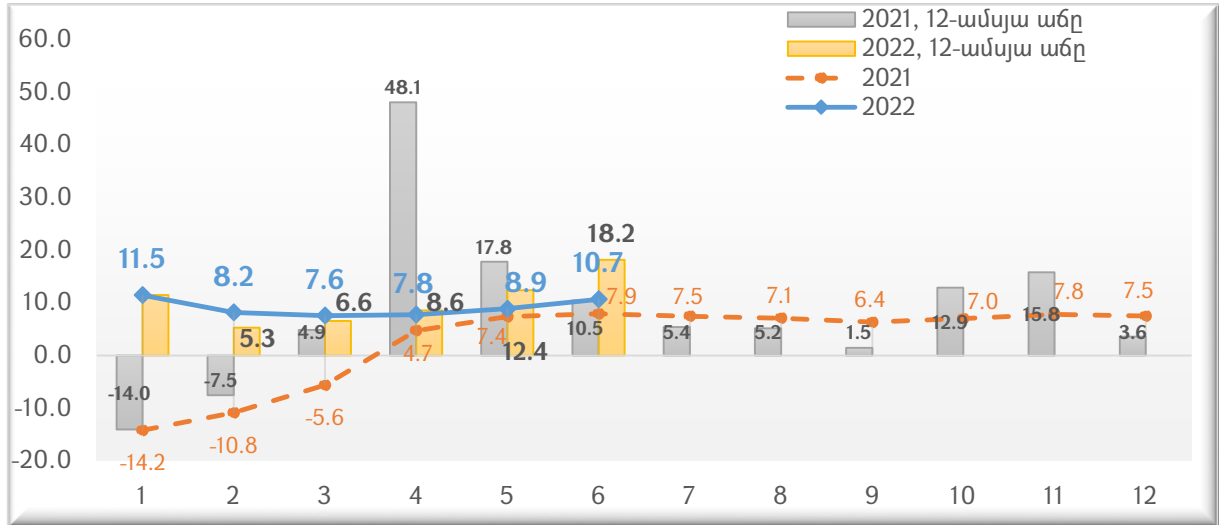
Ներկա աշխարհաքաղաքական իրավիճակով պայմանավորված՝ ՌԴ քաղաքացիների ներհոսքը Հայաստան էական դրական ազդեցություն է ունենում ծառայությունների ոլորտի վրա: 2022թ. հունիսին ծառայությունների աճը կազմել է 35.5%՝ մայիսի համեմատ արագանալով 5.3 տոկոսային կետով, իսկ հունվար-հունիս ամիսների աճը կազմել է 26.9%՝ արագանալով 2.0 տոկոսային կետով:

2022թ. հունվար-մայիս ամիսների տվյալներով³ ծառայությունների աճը առավելապես պայմանավորված է «ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն», «տեղեկատվություն և կապ» և «տրանսպորտ» ենթաճյուղերի աճերով, որոնց նպաստումները կազմել են համապատասխանաբար 7.8, 4.9 և 4.5 տոկոսային կետ:

³ 2022թ. հունվար-հունիս ամիսների տվյալները դեռևս չեն հրապարակվել:

1.4. Առևտուր

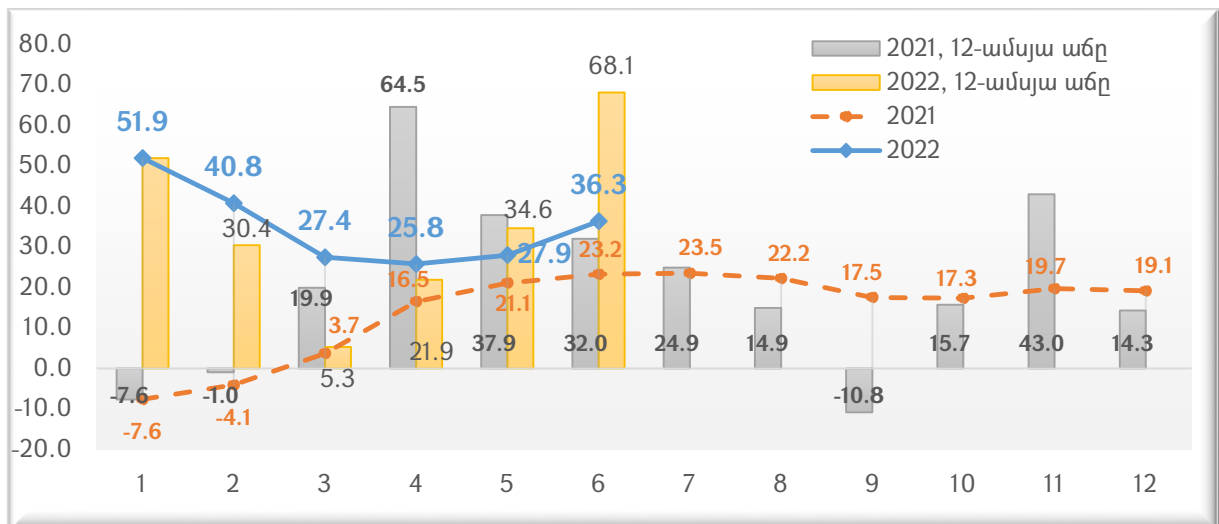
Գծապատկեր 6. Առևտրի ծավալների իրական կուտակային աճը, %

Առևտրի ոլորտի աճի տեմպը նույնպես որոշակիորեն արագացել է՝ պայմանավորված ՌԴ քաղաքացիների ներհոսքի աճով: 2022թ. հունիսին առևտրի աճի տեմպը կազմել է 18.2%՝ մայիսի 12.4%-ի դիմաց արագանալով 5.8 տոկոսային կետով: Հունվար-հունիս ամիսների առևտրի աճի տեմպը ևս արագացել է՝ կազմելով 10.7%:

2. ԱՐՏԱԲԻՆ ԱՌԵՎՏՈՒՐ

Գծապատկեր 7. Արտահանման կուտակային աճ⁴, %

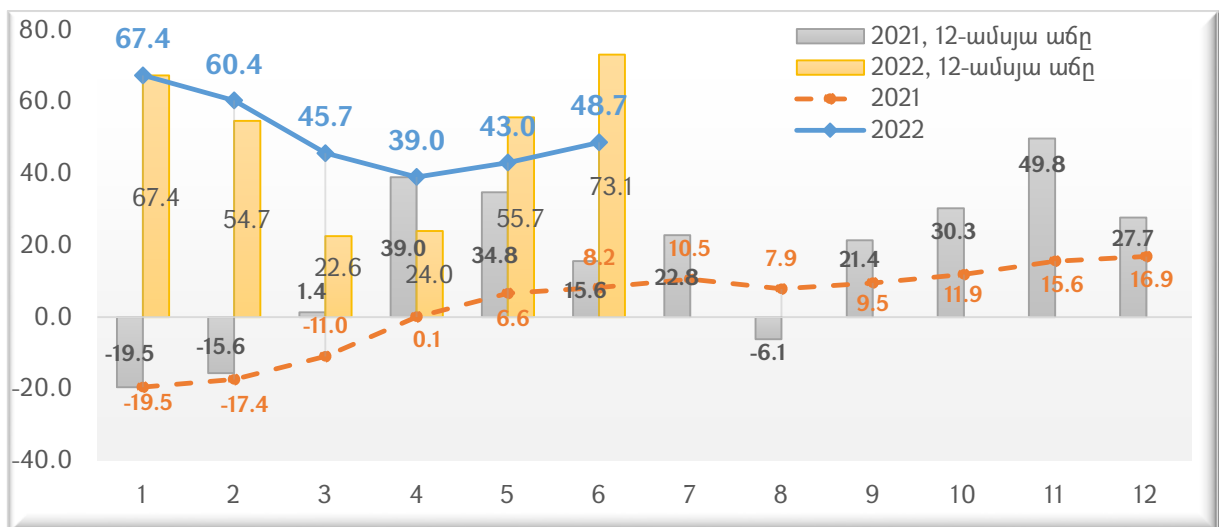

⁴ ՀՀ վիճակագրական կոմիտեն վերանայել է արտահանման նախորդ ամիսների ցուցանիշները, ինչի արդյունքում 2022թ. ապրիլ ամսվա ցուցանիշը բարելավվել է 0.1 տոկոսային կետով, մայիս ամսվա ցուցանիշը՝ 0.9 տոկոսային կետով, իսկ հունվար-մայիս ամիսների կուտակային աճի ցուցանիշը՝ 0.4 տոկոսային կետով:

Ապրանքների արտահանման ծավալը թռիչքաձև աճել է: 2022թ. հունիսին արտահանման աճը կազմել է 68.1%՝ մայիսի համեմատ գրեթե կրկնապատկվելով: Արտահանման աճի տեմպի նմանատիպ արագացումը կարող է պայմանավորված լինել վերաարտահանման երևույթով: Այսինքն՝ որոշ ապրանքներ ներմուծվում են Հայաստան և վերաարտահանվում:

2022թ. հունվար-մայիս ամիսների տվյալներով⁵ արտահանման աճը հիմնականում պայմանավորված է եղել «թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր» և «ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր» ապրանքախմբերի համապատասխանաբար 73.9% և 54.4% աճերով, որոնց նպաստումները կազմել են 7.2 և 6.2 տոկոսային կետ: Արտահանմանը էական նպաստում են ունեցել նաև «պատրաստի սննդի արտադրանք» և «հանքահումքային արտադրանք» ապրանքախմբերի արտահանման աճերը՝ համապատասխանաբար 3.4 և 2.7 տոկոսային կետով:

Գծապատկեր 8. Ներմուծման կուտակային աճ⁶, %

Ներմուծման ծավալների աճի տեմպը նույնպես կտրուկ արագացել է: 2022թ. հունիսին ներմուծման աճը կազմել է 73.1%՝ նախորդ ամսվա համեմատ արագանալով շուրջ 17.4 տոկոսային կետով: Հունվար-հունիս ամիսների աճի ցուցանիշը նույնպես էականորեն արագացել է՝ հասնելով 48.7%-ի՝ նախորդ ամսվա 43.0%-ի դիմաց: Ներմուծման աճի տեմպն էականորեն գերազանցում է

⁵ 2022թ. հունվար-հունիս ամիսների տվյալները դեռևս չեն հրապարակվել:

⁶ ՀՀ վիճակագրական կոմիտեն վերանայել է ներմուծման նախորդ ամիսներին հրապարակված ցուցանիշները, ինչի արդյունքում 2022թ. ապրիլ ամսվա ցուցանիշը բարելավվել է 0.1 տոկոսային կետով, մայիս ամսվա ցուցանիշը՝ 2.9 տոկոսային կետով, իսկ հունվար-մայիս ամիսների կուտակային աճի ցուցանիշը՝ 0.8 տոկոսային կետով:

արտահանման աճին, ինչը նշանակում է, որ առևտրային հաշվեկշիռը (արտահանման և ներմուծման տարբերությունը) շարունակում է վատթարանալ:

Ներմուծման աճին նպաստել են գրեթե բոլոր ապրանքախմբերի ներմուծման ծավալների աճերը (հունվար-մայիս ամիսների տվյալներով⁷), որոնցից առավել նշանակալի է եղել «հանքահումքային արտադրանք», «վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ», «մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ» և «ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր» ապրանքախմբերի ներմուծումը, որոնք ընդհանուր ներմուծմանն ունեցել են համապատասխանաբար 6.8, 5.5, 4.9 և 3.6 տոկոսային կետ դրական նպաստում:

3. ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁ

2022թ. հունվար-մայիսին անվանական աշխատավարձի աճի տեմպը շարունակել է մնալ բարձր⁸, սակայն գնաճի արագացման պայմաններում իրական աշխատավարձի աճը մնացել է ցածր մակարդակում: Միջին ամսական անվանական աշխատավարձն ընդհանուր տնտեսությունում հունվար-մայիս ամիսներին նախորդ տարվա համեմատ աճել է 10.1%-ով՝ կազմելով 215,228.0 դրամ: Պետական հատվածում միջին աշխատավարձն աճել է 4.0%-ով և կազմել 174,273.0 դրամ, իսկ մասնավոր հատվածում միջին ամսական անվանական աշխատավարձն աճել է 11.8%-ով՝ կազմելով 233,628.0 դրամ:

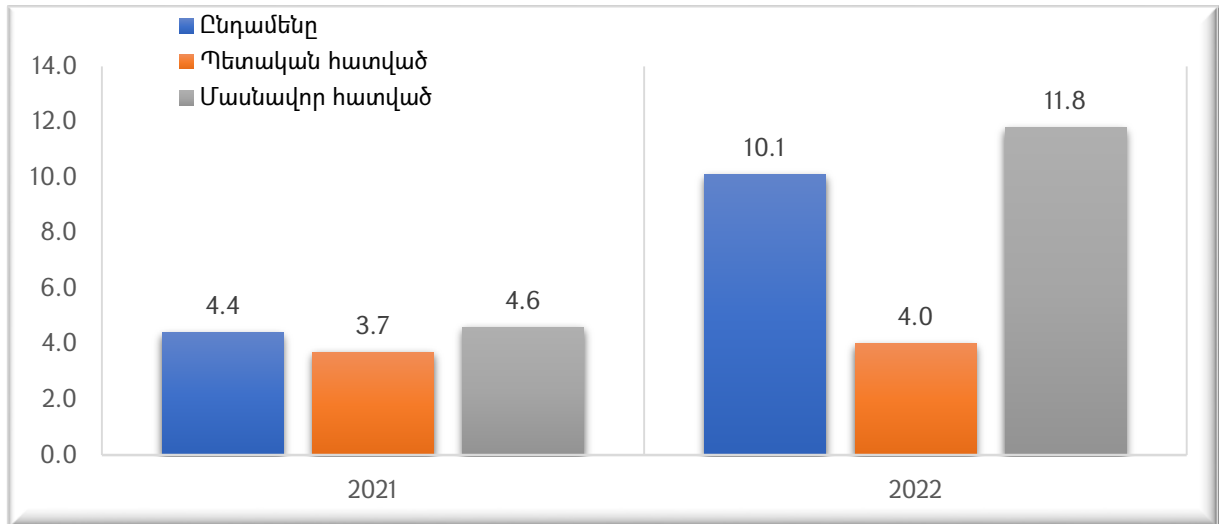
Միևնույն ժամանակ, 2022թ. հունվար-մայիսին սպառողական գների միջին մակարդակն աճել է 7.7%-ով, ինչի պայմաններում իրական աշխատավարձի աճը կազմել է ընդամենը 2.2%:

⁷ 2022թ. հունվար-հունիս ամիսների տվյալները դեռևս չեն հրապարակվել:

⁸ Աշխատավարձի ցուցանիշը հաշվարկվում է ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեից ստացվող (հաշվետու ամսվան հաջորդող 25/26-րդ օրը) եկամտային հարկի և սոցիալական վճարի հաշվառման տվյալների բազայի հիման վրա և հրապարակվում է ՀՀ ՎԿ կողմից՝ յուրաքանչյուր ամսվա վերջին աշխատանքային օրը: Հետևաբար, հունիսի տվյալները դեռևս չեն հրապարակվել:

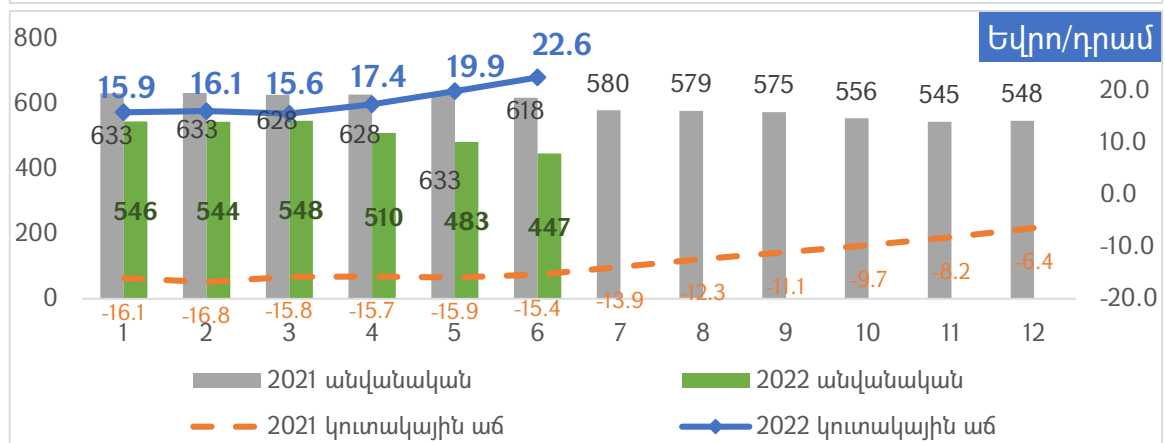
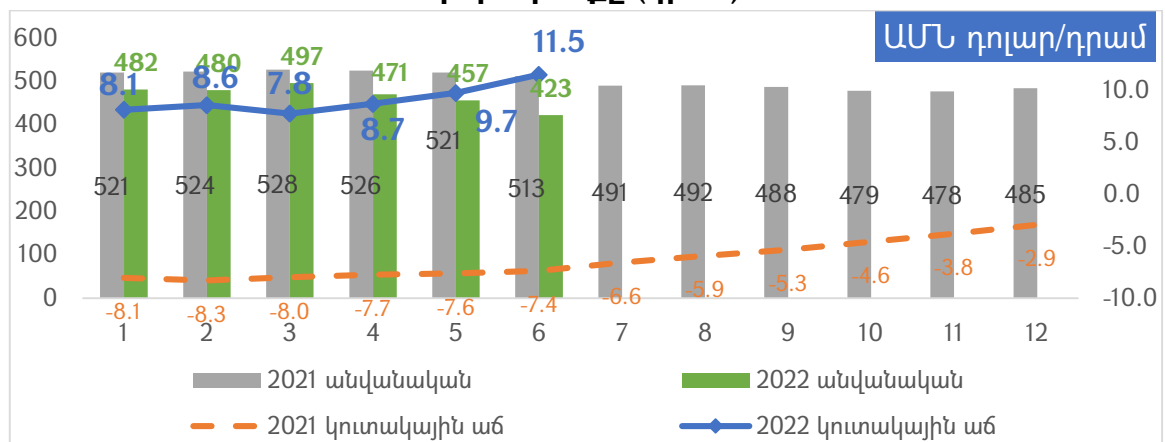

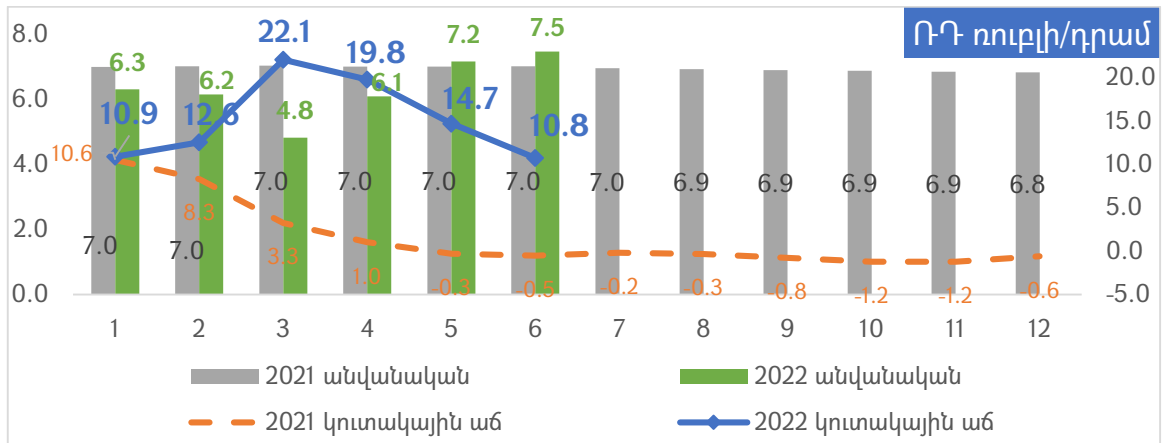
Գծապատկեր 9. Միջին ամսական անվանական աշխատավարձի աճը 2021-2022թթ. հունվար-մայիսին, %

4. ՓՈՒՍԱՐԺԵՔ

Գծապատկեր 10. Անվանական փոխարժեքի միտումները, կուտակային աճը (% , աճը նշանակում է ՀՀ դրամի արժևորում) և միջին ամսական անվանական փոխարժեքը (դրամ)

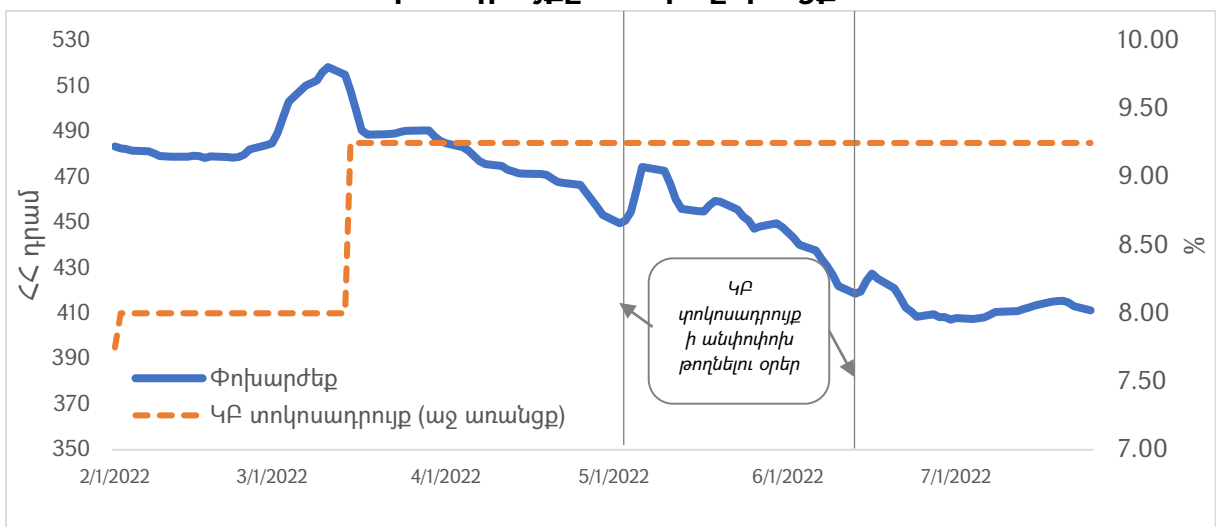

ՀՀ դրամի արժևորման տեմպը շարունակվում է: ՀՀ դրամի միջին փոխարժեքն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ 2022թ. հունվար-հունիսին արժևորվել է շուրջ 11.5%-ով, իսկ եվրոյի նկատմամբ՝ 22.6%-ով: Ռ-Դ ռուբլու նկատմամբ ՀՀ դրամի արժևորման տեմպը վերջին ամիսներին դանդաղել է՝ կապված Ռ-Դ ռուբլու դիրքերի ամրապնդման հետ, և հունվար-հունիսին կազմել է 10.8%:

ՀՀ դրամի արժևորման տեմպը որոշակիորեն մեղմվել է հուլիսին՝ կայունանալով 410-420 դրամի սահմաններում: Բնականաբար, նման ցածր փոխարժեքն էական խնդիրներ է առաջացնում ինչպես ապրանքներ և ծառայություններ արտահանողների, այնպես էլ տեղական արտադրողների համար, ովքեր խնդիր ունեն մրցակցելու ներմուծվող ապրանքների մասով:

Գծապատկեր 11. ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ ՀՀ դրամի անվանական փոխարժեքի օրական միտումները և ՀԲ շուկայական գործառնությունների տոկոսադրույքը 2022թ. ընթացքում

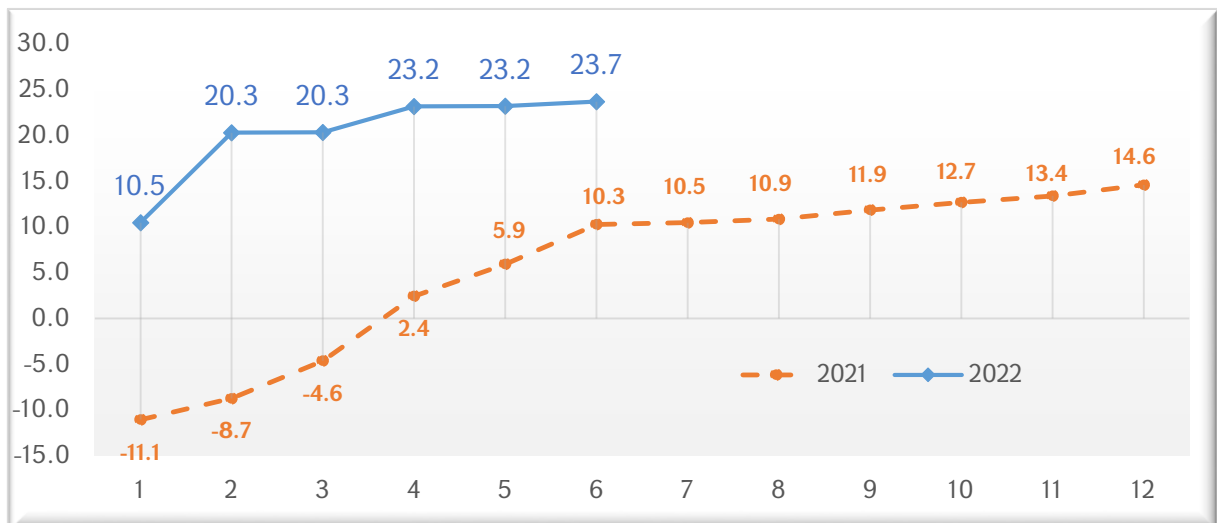

5. ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՏՎԱԾ⁹

5.1. Բյուջեի եկամուտները

Պետական բյուջեի ընդհանուր եկամուտների աճի տեմպը մնում է բարձր մակարդակում: Պետական բյուջեի ընդհանուր եկամուտները 2022թ. հունվար-հունիսին աճել են 24.3%-ով՝ նախորդ ամսվա 24.0%-ի փոխարեն: Հարկային եկամուտների աճը կազմել է 23.7%՝ նախորդ ամսվա համեմատ արագանալով 0.5 տոկոսային կետով: Պետական բյուջեի ոչ հարկային եկամուտները 2022թ. հունվար-հունիս ամիսներին աճել են շուրջ 39.0%-ով, իսկ պաշտոնական դրամաշնորհները՝ շուրջ 1.0%-ով:

Գծապատկեր 12. Հարկային եկամուտների կուտակային աճը, %

Հարկային եկամուտների աճը հիմնականում պայմանավորված է շահութահարկի (աճը՝ 49.4%), ավելացված արժեքի հարկի (աճը՝ 18.8%) և պետական տուրքի (աճը՝ շուրջ 3.5 անգամ) աճերով, որոնց նպաստումներն ընդհանուր հարկերի աճին կազմել են համապատասխանաբար 7.2, 6.1 և 5.8 տոկոսային կետ:

Հարկ է նշել, որ ԵԱՏՄ մաքսատուրքերի ստացման հետ կապված խնդիրները (տեխնիկական խնդիրների պատճառով ԵԱՏՄ ընդհանուր «կաթսայից» մաքսատուրքերը ՀՀ-ն չի ստանում) դեռևս առկա են, ինչի արդյունքում հունվար-

⁹ Պետական բյուջեի ցուցանիշների աճերի հաշվարկն իրականացվել է դրանց «հազար դրամներով» արտահայտված ցուցանիշների կիրառմամբ: Գծապատկերներում ներկայացված «մլրդ դրամ» արտահայտությամբ ցուցանիշների կիրառման դեպքում աճի ցուցանիշները կարող են փոքր-ինչ տարբեր լինել:

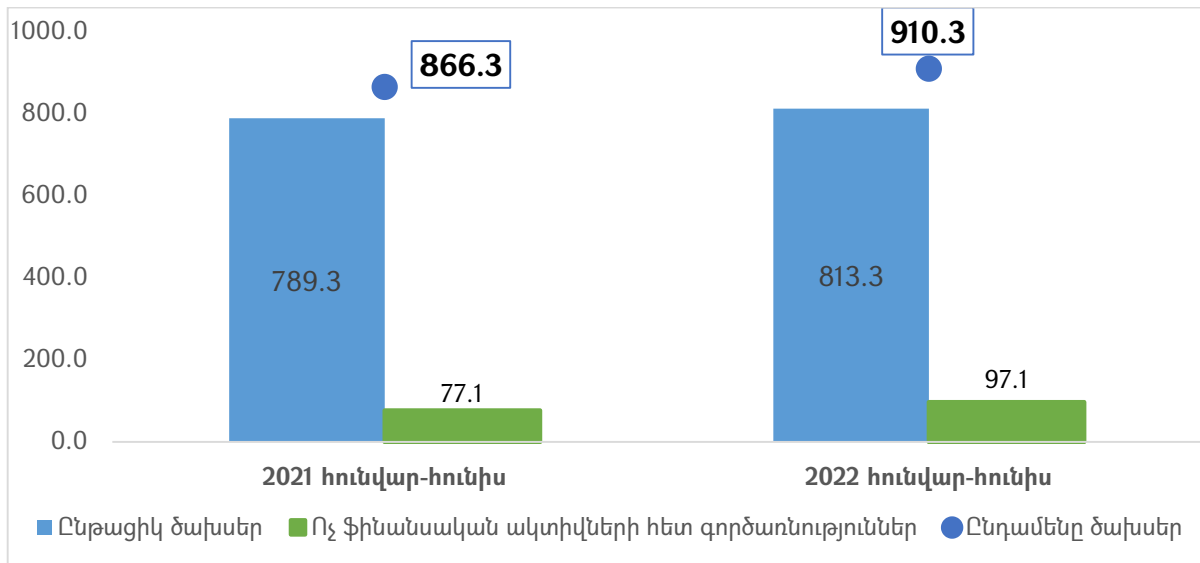
հունիս ամիսներին մաքսատուրքերի գծով մուտքերը նվազել են շուրջ 63.6%-ով՝ ընդհանուր հարկերի աճին հակազդելով շուրջ 3.6 տոկոսային կետով:

Աղյուսակ 1. Հարկային եկամուտները և պետական տուրքերը՝ ըստ եկամտատեսակների

	2021թ. հունվար-հունիս		2022թ. հունվար-հունիս	
	Աճը, %	Նպաստումը, տոկոսային կետ	Աճը, %	Նպաստումը, տոկոսային կետ
Ընդամենը հարկային եկամուտներ և պետական տուրք	10.3	10.3	23.7	23.7
ԱԱՀ	13.6	4.3	18.8	6.1
Շահութահարկ	11.8	1.7	49.4	7.2
Եկամտային հարկ	1.9	0.6	8.0	2.3
Ակցիզային հարկ	-16.9	-1.3	12.7	0.7
Շրջանառության հարկ	-2.2	0.0	27.4	0.5
Բնապահպանական հարկ և բնօգտագործման վճար	17.0	0.7	55.7	2.5
Մաքսատուրք	42.4	1.9	-63.6	-3.6
Սոցիալական վճար	90.5	1.4	44.2	1.2
Այլ հարկային եկամուտներ	84.0	1.4	17.9	0.5
Պետական տուրք	12.4	0.3	257.3	5.8

5.2. Բյուջեի ծախսերը

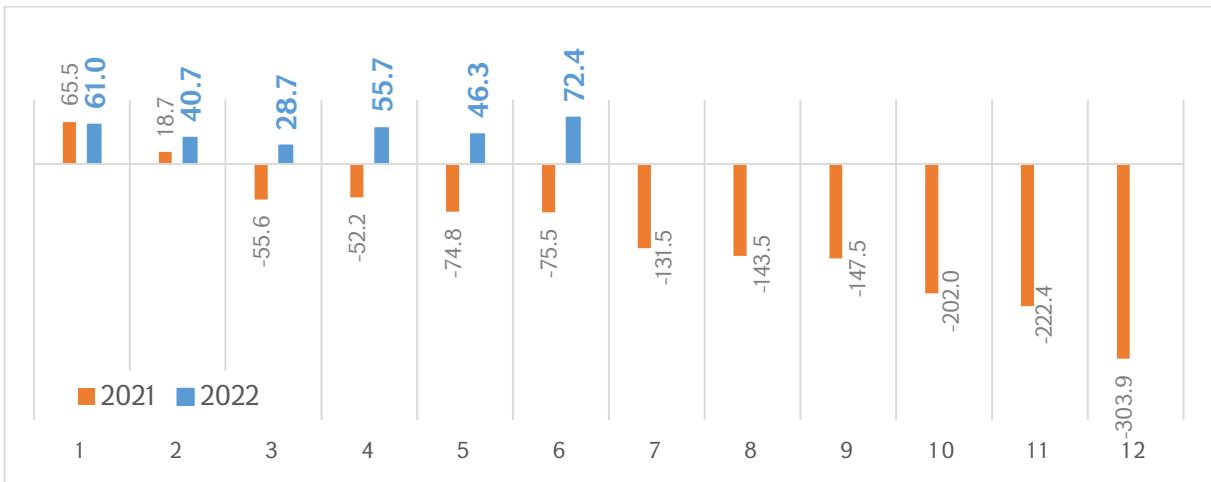
Գծապատկեր 13. Պետական բյուջեի ծախսերը և դրա բաղադրիչները, մլրդ դրամ

Պետական բյուջեի ծախսերի աճն էականորեն զիջել է եկամուտների աճին: 2022թ. հունվար-հունիս ամիսներին ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել են շուրջ 5.1%-ով: Ծախսերի աճը պայմանավորված է ինչպես ընթացիկ, այնպես էլ կապիտալ ծախսերի աճերով: Ընթացիկ ծախսերի աճի տեմպը բավական ցածր է եղել՝ կազմելով 3.0%, իսկ կապիտալ ծախսերն աճել են 25.9%-ով՝ կազմելով 97.1 մլրդ դրամ: Հարկ է նշել, որ կապիտալ ծախսերի պլանը 2022թ. առաջին կիսամյակի համար կազմում է 139.7 մլրդ դրամ, ինչը նշանակում է, որ կապիտալ ծախսերը թերակատարվել են շուրջ 40 մլրդ դրամով կամ 28.6%-ով:

5.3. Պետական բյուջեի հաշվեկշիռը

Գծապատկեր 14. Պետական բյուջեի հավելուրդը (պակասուրդը (-), ժամանակահատվածի վերջի դրությամբ, մլրդ դրամ

Պետական բյուջեի հավելուրդը մեծացել է: 2022թ. հունվար-հունիս ամիսներին կառավարության կողմից հավաքագրված եկամուտներն էականորեն գերազանցել են ծախսերի ծավալը, ինչի արդյունքում ձևավորվել է բյուջեի հավելուրդ շուրջ 72.4 մլրդ դրամի չափով: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում ձևավորվել էր շուրջ 75.5 մլրդ դրամ պակասուրդ: Հետևաբար նախորդ տարվա համեմատ հավելուրդային բյուջեն էական զսպող ազդեցություն է ունենում տնտեսական ակտիվության վրա:

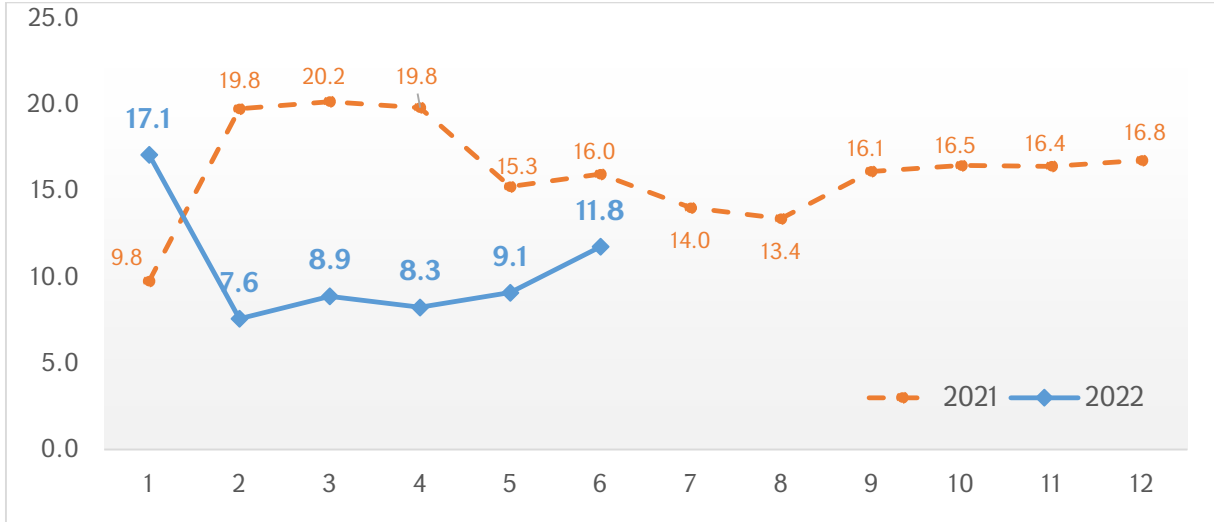
5.4. Պետական պարտք

2022թ. հունիսի վերջի դրությամբ ՀՀ պետական պարտքը կազմել է 9,931.8 մլն ԱՄՆ դոլար՝ նախորդ տարվա հունիսի նկատմամբ աճելով 12.0%-ով: Կառավարության պարտքը նույն ժամանակահատվածում նույնպես զգալիորեն աճել է՝ կազմելով 9,389.9 մլն ԱՄՆ դոլար և 2021թ. նույն ամսվա համեմատ ավելանալով 11.8%-ով: Պարտքի աճը հիմնականում պայմանավորված է եղել ներքին պարտքի աճով, իսկ արտաքին պարտքը նվազել է շուրջ 4.1%-ով: Տարեսկզբի համեմատ կառավարության պարտքն աճել է 7.1%-ով կամ 622.0 մլն ԱՄՆ դոլարով՝ պայմանավորված ներքին պարտքի աճով:

Վերջին ամիսներին ԿԲ-ի կողմից վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքն անփոփոխ թողնելու պայմաններում պետական պարտատոմսերի տոկոսադրույքները ևս էական աճ չեն գրանցել, սակայն մնացել են բարձր մակարդակում: Կարճաժամկետ տոկոսադրույքները հունիսին կազմել են 10.6%, իսկ միջնաժամկետ պարտատոմսերի տոկոսադրույքը՝ 11%, որոնք նախորդ տարվա

Նույն ամսվա համեմատ ավել են համապատասխանաբար 3.2 և 2.6 տոկոսային կետով:

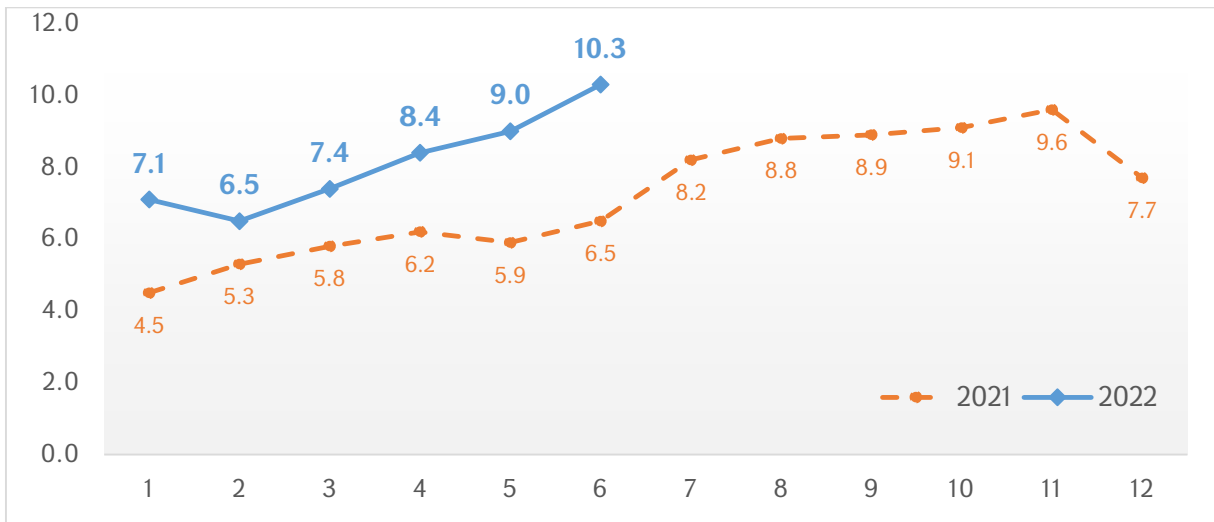
Գծապատկեր 15. ՀՀ կառավարության պարտքի (ԱՄՆ դոլարով) 12-ամսյա աճը, %

6. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

6.1. Գնաճ

Գծապատկեր 16. 12-ամսյա գնաճ, %

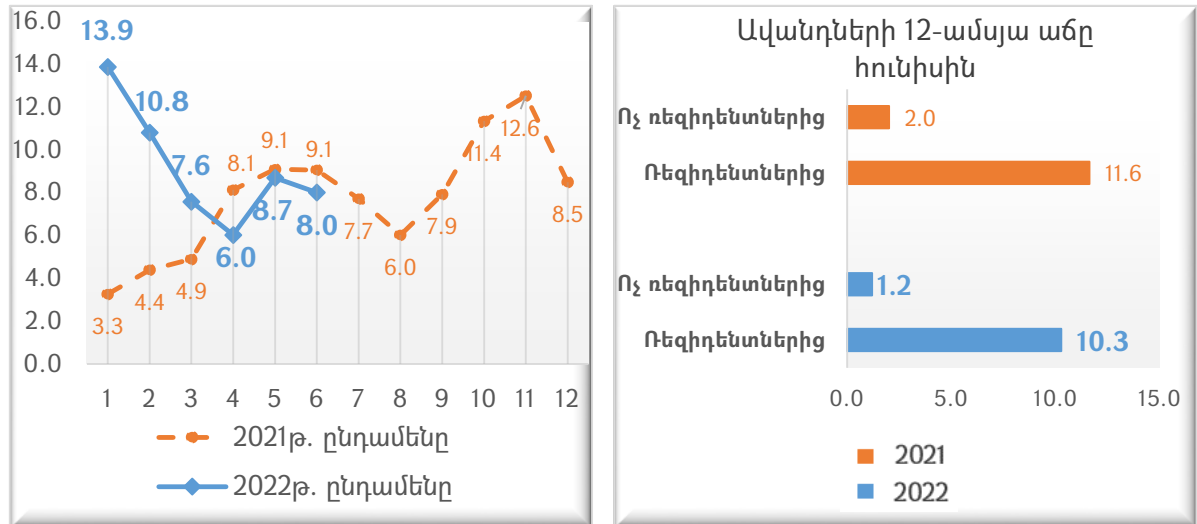

Գնաճի տեմպը շարունակում է արագանալ մեծ քայլերով: Հունիսին գնաճի տեմպը կազմել է 10.3%՝ նախորդ ամսվա համեմատ արագանալով 1.3 տոկոսային կետով: Ընդ որում, նախորդ ամիսներին գնաճը նույնպես մեծ քայլերով էր արագացել: Ըստ ՀՀ ԿԲ-ի հաղորդումների՝ գնաճի տեմպը առաջիկա ամիսներին կշարունակի արագանալ, սակայն մինչև տարեվերջ կկայունանա 8%-ից բարձր մակարդակում:

Ընդ որում, սննդամթերքի գների աճը հունիսին կազմել է 17.1%, ինչը էապես ազդում է ցածր եկամուտ ունեցող քաղաքացիների վրա, քանի որ սննդամթերքը նրանց սպառողական զամբյուղում բավական մեծ դեր ունի:

6.2. Ավանդներ

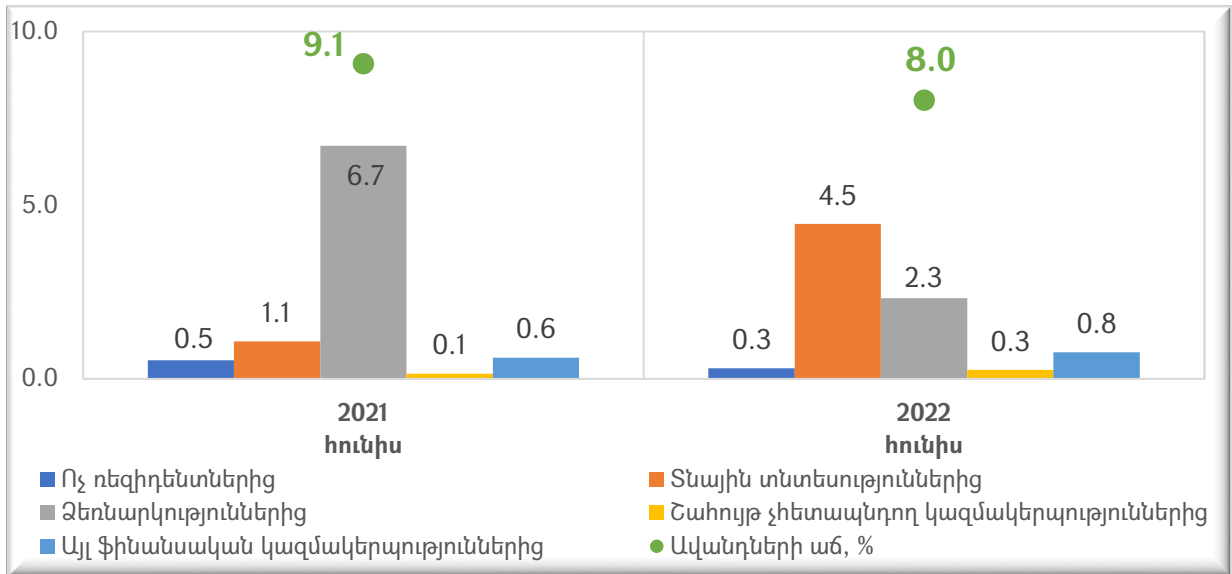
Գծապատկեր 17. Ավանդների 12-ամսյա աճը, %

2022թ. հունիսին առևտրային բանկերի կողմից ներգրավված ավանդների ծավալները աճել են: 2022թ. հունիսի վերջի դրությամբ ավանդների ընդհանուր ծավալները նախորդ տարվա նույն ամսվա նկատմամբ աճել են 8.0%-ով՝ նախորդ ամսվա համեմատ դանդաղելով 0.7 տոկոսային կետով: Ավանդների աճն ապահովվել է ռեզիդենտների ավանդների շուրջ 10.3% աճով, իսկ ոչ ռեզիդենտների ավանդների ծավալն աճել է զգալիորեն ավելի քիչ՝ 1.2%-ով:

Գծապատկեր 18. Տնտեսության հատվածների նպաստումներն ավանդների աճին, տոկոսային կետ

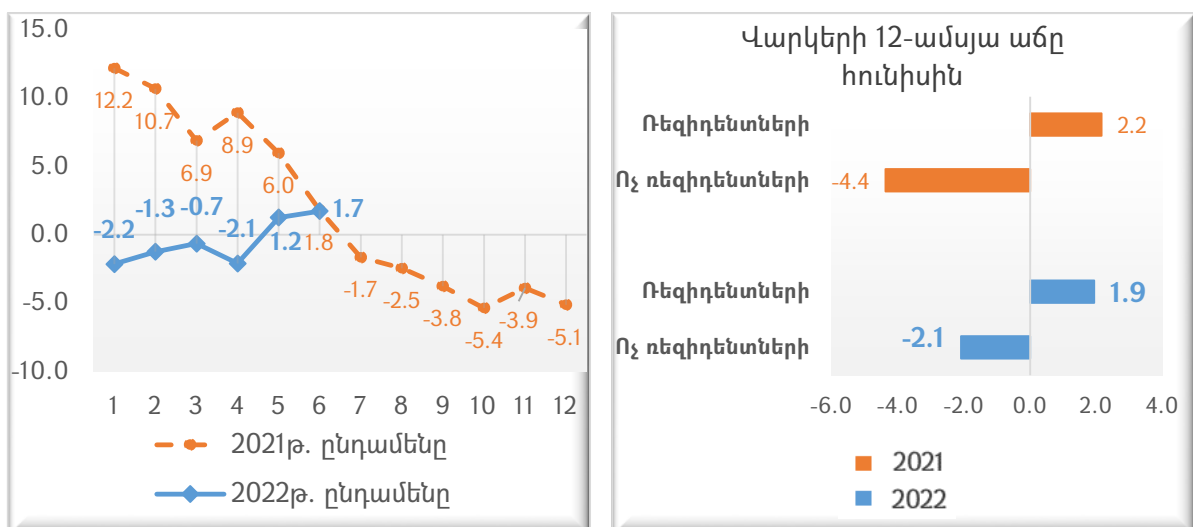

Ավանդների աճին շուրջ 4.5 տոկոսային կետով դրական նպաստում է ունեցել տնային տնտեսությունների ավանդների 9.9% աճը, իսկ ձեռնարկությունների ավանդների աճի տեմպը կազմել է 11.8%՝ ընդհանուր ավանդների աճին նպաստելով 2.3 տոկոսային կետով:

6.3. Վարկեր

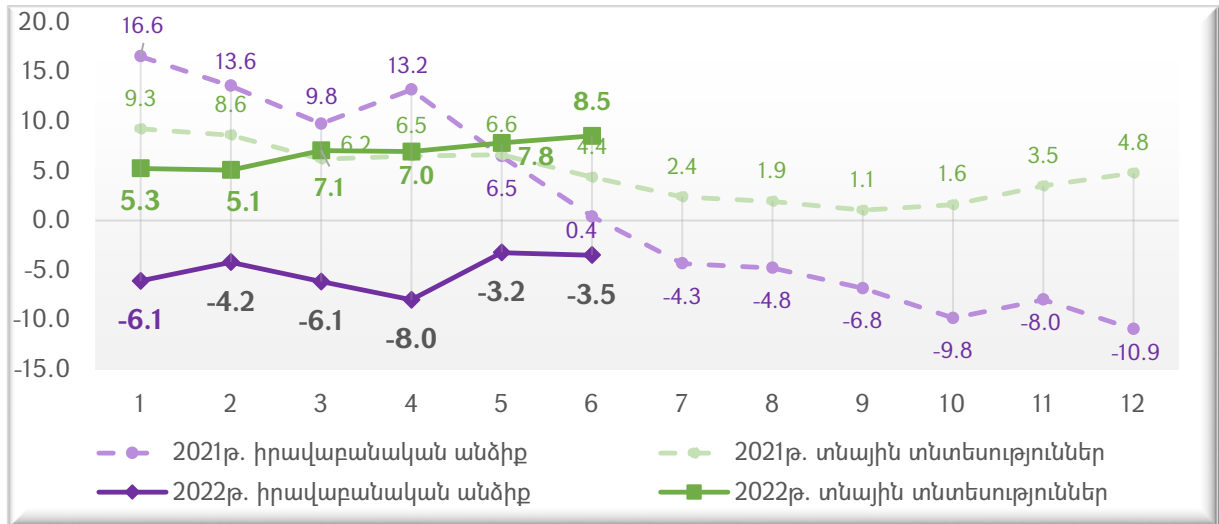
2022թ. հունիսին վարկերի աճի տեմպը փոքր-ինչ արագացել է: ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից ռեզիդենտներին և ոչ ռեզիդենտներին տրամադրված ընդհանուր վարկերի (արտարժույթով և ՀՀ դրամով) ծավալը 2022 թվականի հունիսին նախորդ տարվա նույն ամսվա համեմատ աճել է 1.7%-ով:

Գծապատկեր 19. Վարկերի 12-ամսյա աճերն ըստ վարկառուների ռեզիդենտության, %

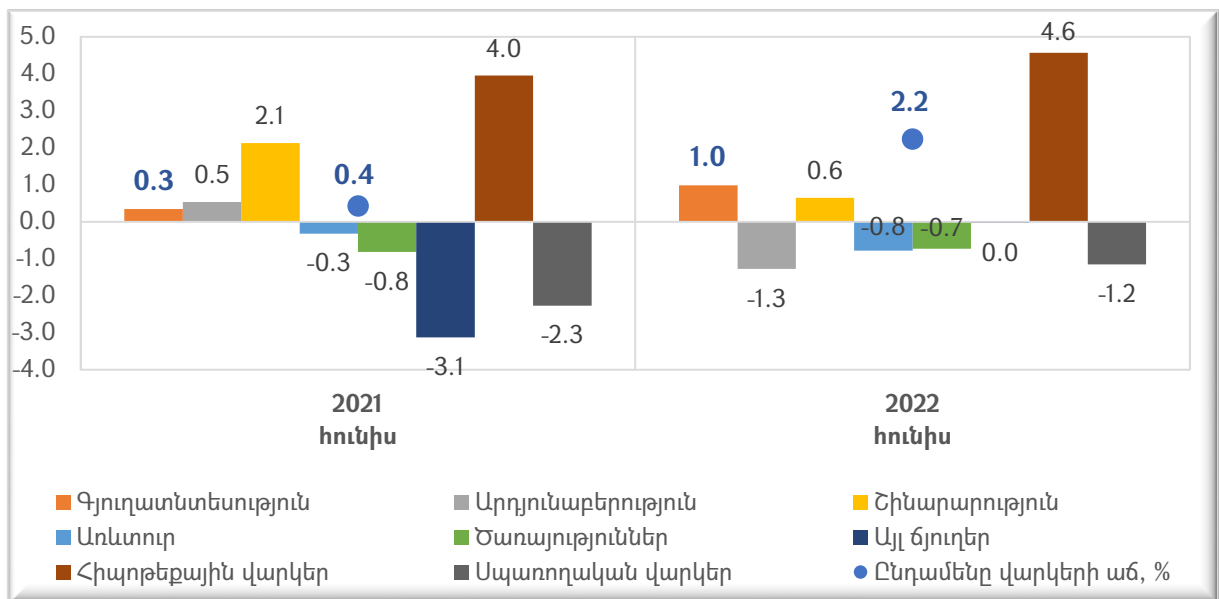
Ոչ ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի ծավալները նվազել են շուրջ 2.1%-ով և ընդհանուր վարկերին ունեցել 0.1 տոկոսային կետով բացասական նպաստում: Ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի ծավալները աճել են 1.9%-ով և վարկերի ընդհանուր ծավալին ունեցել 1.8 տոկոսային կետ դրական նպաստում:

Գծապատկեր 20. Ռեզիդենտներին տրված վարկերի 12-ամսյա աճը, %

Ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի ծավալների աճը հիմնականում պայմանավորված է տնային տնտեսությունների վարկերի շուրջ 8.5% աճով, մինչդեռ իրավաբանական անձանց վարկերը շարունակում են նվազել:

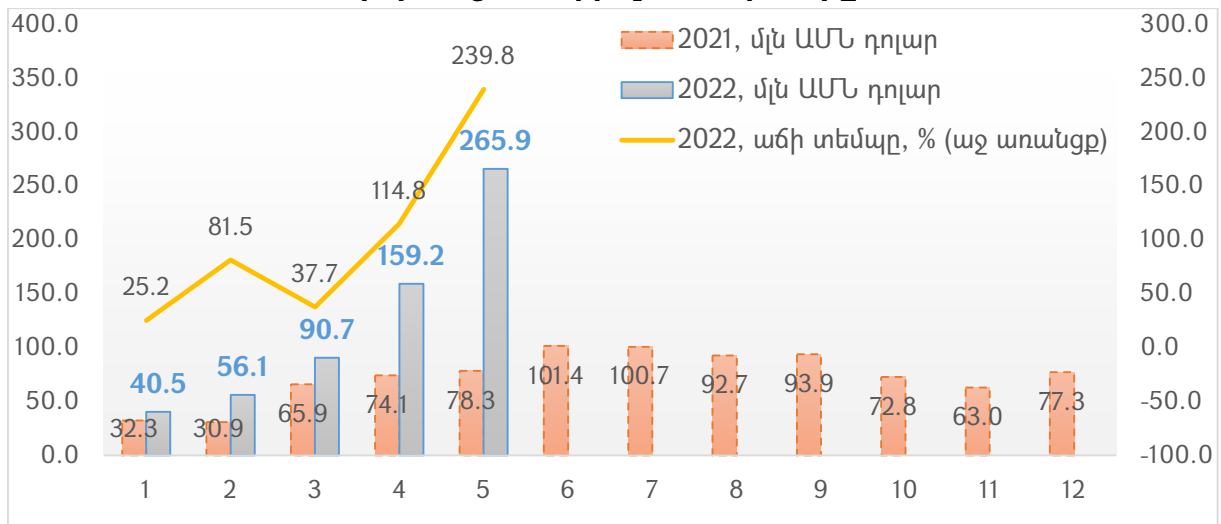
Գծապատկեր 21. Տնտեսության ճյուղերի նպաստումները ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի աճին, տոկոսային կետ

Վարկերի կառուցվածքն ըստ տնտեսության ճյուղերի¹⁰ ուսումնասիրելու պարագայում կարող ենք նկատել, որ վարկերի աճին դրական նպաստում են ունեցել հիմնականում հիփոթեքային վարկերը, որոնց նպաստման չափը կազմել է 4.6 տոկոսային կետ: Գյուղատնտեսության ոլորտի վարկերի աճն արագացել է վերջին ամիսներին՝ հունիսին կազմելով 19.3% և ընդհանուր վարկերի աճին նպաստելով 1.0 տոկոսային կետով: Շինարարության ոլորտին տրամադրվող վարկերը նույնպես աճում են և ընդհանուր վարկերի աճին ունեցել են 0.6 տոկոսային կետով դրական նպաստում:

6.4. Դրամական փոխանցումներ

Գծապատկեր 22. ՀՀ բանկերի միջոցով իրականացվող դրամական փոխանցումների զուտ ներհոսքը¹¹

Վերջին ամիսներին կտրուկ աճել են նաև արտերկրից դեպի ՀՀ փոխանցվող դրամական միջոցների ծավալները: Այսպես, 2022թ. մայիսին բանկային համակարգի միջոցով դեպի Հայաստան փոխանցված գումարների զուտ ներհոսքը (ներհոսքի և արտահոսքի տարբերությունը) կազմել է 265.9 մլն ԱՄՆ դոլար, ինչը շուրջ 3.4 անգամ գերազանցում է նախորդ տարվա նույն ամսվա ցուցանիշը: Հունվար-մայիս ամիսներին դեպի ՀՀ փոխանցված գումարների ծավալը շուրջ 2 անգամ է գերազանցում նախորդ տարվա նույն ցուցանիշը: Ընդ

¹⁰ Վարկերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները ներկայացվում են ինչպես ոլորտային դասակարգմամբ, այնպես էլ ըստ ռեզիդենտության և տնտեսության հատվածների դասակարգման: Տարբեր դասակարգումներով ներկայացվող տվյալները տարբերվում են միմյանցից, ինչը բացատրվում է ՀՀ ԿԲ կողմից տեղեկատվության հավաքագրման տարբերություններով և չի մանրամասնվում:

¹¹ Ներկայացված է ՀՀ բանկերի միջոցով ֆիզիկական անձանց անունով արտերկրից մուտք եղած և ՀՀ-ից ֆիզիկական անձանց կողմից արտերկիր կատարված ընդամենը ամսական փոխանցումների տարբերությունը ԱՄՆ դոլարով:

որում, էական աճ է գրանցվել ՌԴ-ից կատարվող փոխանցումների մասով, որոնք հունվար-հունիսին աճել են շուրջ 3.6 անգամ:

7. ԱՄՓՈՓՈՒՄ

1. Ռուս-ուկրաինական հակամարտության պայմաններում Հայաստան ներհոսող կապիտալը և աշխատուժը էական դրական ազդեցություններ են ունենում ՀՀ տնտեսության վրա: Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշն էականորեն արագացել է մայիս-հունիս ամիսներին՝ գերազանցելով 10% շեմը և դառնալով երկնիշ: Այսպիսի դրական զարգացումները պայմանավորված են ՌԴ-ից դեպի Հայաստան ներհոսող կապիտալի և աշխատուժի ծավալներով, որոնք դրական ազդեցություն են ունենում ՀՀ-ում պահանջարկի վրա՝ հանգեցնելով ծառայությունների և առևտրի կտրուկ աճերին:

2. Ներկա բարձր տնտեսական ակտիվության աճ ապահովող գործոնները կարող են ժամանակավոր լինել: Պայմանավորված աշխարհաքաղաքական գործոնների փոփոխություններով՝ ՀՀ տնտեսության վրա դրական ազդեցություն ունեցող գործոնները ևս կարող են փոխվել: Հետևաբար, ներկա դրական իրավիճակը պետք է օգտագործել տնտեսությունում արտադրական հնարավորությունները և տնտեսության ներուժը բարձրացնելու համար, որպեսզի դրական շուկի վերացումից հետո տնտեսական ճգնաժամի ռիսկեր չլինեն: Սակայն, ներկայումս նման միտումներ չեն նկատվում, և կառավարության կողմից առկա ռեսուրսը տնտեսական զարգացմանն ուղղելու տեսանելի քայլեր չեն իրականացվում:

3. Էական աճ է նկատվում դեպի ՀՀ փոխանցվող դրամական միջոցների ծավալներում: Հատկապես ՌԴ-ից փոխանցվող դրամական միջոցները կտրուկ աճել են, ինչն անվանական փոխարժեքի արժևորման էական գործոններից է: Հետևաբար, այստեղ նույնպես անհրաժեշտ է պետական քաղաքականության՝ հատկապես կենտրոնական բանկի գործիքակազմի կիրառումը, որպեսզի աճող տրանսֆերտները բացասական ազդեցություն չունենան ֆինանսական համակարգի վրա:

4. Գների աճի արագացումը շարունակում է մնալ սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը վատթարացնող և անորոշությունները մեծացնող գործոն: Գների աճի տեմպը հունիսին հասել է 10.3%-ի և կանխատեսվում է, որ հետագա ամիսներին կարող է շարունակել աճել: Բարձր գնաճը հանգեցնում է բնակչության սոցիալական խնդիրների սրմանը՝ իրական եկամուտների կրճատման արդյունքում: Խնդրահարույց է սննդամթերքի գների էական աճը, ինչն

առաջացնում է սոցիալական խնդիրներ հատկապես ցածր եկամուտ ունեցող բնակչության համար:

5. ՀՀ դրամը շարունակում է արժևորված մնալ ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ: ՀՀ դրամն էականորեն արժևորվել է 2022թ. ապրիլ-հունիս ամիսների ընթացքում, ինչը բացասաբար է անդրադառնում ՀՀ արտադրանքի գնային մրցունակության վրա: Թեև այդ պայմաններում արտահանման աճը կազմել է շուրջ 36.3%, սակայն ավելի հավանական է, որ այն վերաարտահանման արդյունք է, քանի որ ներմուծումը իր հերթին աճել է 48.7%-ով: Փոխարժեքի արժևորված լինելու պարագայում ոչ միայն տուժում են արտահանողները, այլև ներքին շուկայի համար արտադրողները, քանի որ նրանք խնդիր են ունենում մրցակցելու ներմուծված ապրանքների մասով, որոնց դեպքում փոխարժեքի արժևորումը հանդիսանում է գնային մրցունակությունը բարձրացնող գործոն:

«ԼՈՒՅՍ հիմնադրամ» գրառմամբ հրապարակված նյութը պաշտպանված է ՀՀ օրենսդրությամբ և միջազգային համաձայնագրերով: Հրապարակված նյութի բոլոր իրավունքների բացառիկ իրավատերը **«ԼՈՒՅՍ»** հիմնադրամն է:

Նյութի ամբողջական կամ դրանից քաղվածքների վերարտադրումը թույլատրվում է իրականացնել միայն **«ԼՈՒՅՍ հիմնադրամ»** գրառման և համապատասխան **ակտիվ հղման** տեղադրման պայմանով՝ պահպանելով «ԼՈՒՅՍ» հիմնադրամին պատկանող նյութերի օգտագործման կարգը: